

SAMLENOTAT

Samlenotat til EPSCO-rådsmøde den 9. oktober 2023

X. september 2023

J.nr. 2023 -

CAJ

1. Det Europæiske Semester 2023.....	2
2. Rådskonklusioner om mental sundhed og prekære arbejdsformer.....	7
3. Rådskonklusioner om social beskyttelse for selvstændige.....	12
4. Politisk drøftelse om konsolidering og styrkelse af europæiske sociale beskyttelsessystemer	15
5. Kommissionens forslag til Rådets henstilling om udvikling af rammebetingelserne for socialøkonomien (Erhvervsministeriets ressort)	17

1. Det Europæiske Semester 2023

- Politisk drøftelse og vedtagelse

Nyt notat

KOM-dokument foreligger ikke

1. Resumé

Det spanske formandskab har lagt op til en politisk drøftelse om det europæiske semester. Drøftelsen forventes at omhandle nye teknologiers indvirkning på arbejdsmarkedet, herunder hvordan disse kan bidrage til en retfærdig digital omstilling.

Derudover skal EPSCO-Rådet godkende Beskæftigelseskomitéens (EMCO) og Komitéen for Social Beskyttelses (SPC) hovedbudskaber, der ledsager to rapporter om udviklingen i henholdsvis beskæftigelsen og de sociale forhold i EU. Rapporterne udarbejdes hvert efterår som en fast del af det europæiske semester med henblik på at informere og rådgive EPSCO-Rådet om udviklingen. Det er op til det enkelte medlemsland, om og i givet fald hvordan man tager indholdet af rapporterne til efterretning nationalt.

Derudover skal EPSCO-Rådet godkende videreførelsen af EU's eksisterende beskæftigelsesretningslinjer. Retningslinjerne har som led i det europæiske semester til formål at understøtte fastsættelsen i medlemslandene af beskæftigelsespolitikken”.

Vedtagelsen af Beskæftigelseskomitéens og Komitéen for Social Beskyttelses hovedbudskaber samt videreførelsen af EU's beskæftigelsesretningslinjer har ikke i sig selv nogen lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

Regeringen finder formandskabets initiativ til den politiske drøftelse angående nye teknologiers indvirkning på arbejdsmarkedet rettidig og relevant. Regeringen støtter generelt op om Beskæftigelseskomitéens og Komitéen for Social Beskyttelses hovedbudskaber om de to rapporter samt om videreførelsen af de eksisterende beskæftigelsesretningslinjer.

2. Baggrund

Beskæftigelseskomitéen og Komitéen for Social Beskyttelse er traktatfæstede komitéer, der består af repræsentanter fra henholdsvis Beskæftigelses- og Socialministerierne i EU's medlemslande. Komitéerne har blandt andet til opgave at rådgive EPSCO-Rådet om udviklingen på de europæiske arbejdsmarkeder og i de sociale forhold i EU.

Hvert år udarbejder begge komitéer hovedbudskaber, som ledsager deres årlige rapporter, henholdsvis Beskæftigelseskomitéens årlige beskæftigelsespræstationsrapport og Komitéen for Social Beskyttelses rapport om udviklingen af sociale forhold.

Det er Kommissionens opgave hvert år at fremlægge forslag til fastholdelse eller ændring af beskæftigelsesretningslinjerne. Kommissionen har i år fremsat forslag om videreførelse af retningslinjerne fra 2022 samtidig med, at betragtningerne tilpasses, så de afspejler hhv. EU's overordnede og nationale mål for beskæftigelse, færdigheder og fattigdomsbekæmpelse og de seneste initiativer.

3. Formål og indhold

Politisk drøftelse om digital omstilling

Det spanske formandskab har taget initiativ til en politisk drøftelse om Det Europæiske Semester. Som led i drøftelsen er det forventningen, at EU's social – og beskæftigelsesministre skal udveksle synspunkter om nye teknologiers indvirkning på arbejdsmarkedet samt, hvordan disse teknologier kan bidrage til at sikre en retfærdig digital omstilling i EU.

Beskæftigelseskomitéens hovedbudskaber

Beskæftigelseskomitéens hovedbudskaber ledsager den årlige beskæftigelsespræstationsrapport, der giver et overblik over beskæftigelsessituationen i hvert medlemsland.

Af Beskæftigelseskomitéens hovedbudskaber kan følgende fremhæves:

- Medlemslandenes økonomier har – til trods for store eksterne udfordringer, herunder energikrisen, Ruslands invasion af Ukraine og høj inflation – klarret sig godt i 2022. Derudover er beskæftigelsesfrekvensen robust.
- Færdigheder og livslang læring fremgår som en særlig tematisk prioritet på beskæftigelsesområdet.
- Det bemærkes også, at Danmark er ét af fem EU-lande, der har overgået sin nationale målsætning for 2022 vedrørende beskæftigelse.
- Det fremgår af rapporten, at ledigheden i EU er rekordlav med et fald i ledigheden på 0,9 % ift. 2021. Ledigheden ligger således på 6,2% i EU-27 for 2022.
- Beskæftigelsen i EU-27 i 2022 har tilsvarende nået et rekordhøjt tal. Mere præcist er beskæftigelsen i EU-27 for aldersgruppen 20-64 steget yderligere til 74,6 % i 2022 (en stigning på 1,5 procentpoint sammenlignet med 2021).
- Selvom man ser en generel stigning i beskæftigelsen, noteres at ledigheden for aldersgruppen 15-24 fortsat er dobbelt så høj som den overordnet ledighed. Endvidere fremhæves det, at ulighed mellem køn på beskæftigelsesområdet fortsat er høj. Der forventes således en indsats for at opnå en halvering af kønsuligheden i 2023 i forhold til 2019.

- Rapporten fremhæver ligeledes mangel på færdigheder og en dertilhørende høj efterspørgsel på kvalificeret arbejdskraft særligt indenfor service- og sundhedssektoren. Til gengæld fremgår det, at mange medlemsstater har introduceret, eller planlægger at introducere, politiske initiativer vedr. opkvalificering og efteruddannelse for at imødegå den stigende mangel på kvalificeret arbejdskraft.

Komitéen for Social Beskyttelses hovedbudskaber

Komitéen for Social Beskyttelses hovedbudskaber ledsager komitéens rapport om udviklingen af sociale forhold i EU.

Af hovedbudskaber kan følgende fremhæves:

- På tværs af EU har der overordnet set været stabilitet i forhold til målet om reduktion af antallet af personer i risiko for fattigdom og social eksklusion. Samlet set er udviklingen i medlemslandene positiv for så vidt angår en nedgang af personer i risiko for relativ fattigdom samt personer i husholdninger med lav beskæftigelsesgrad. Derimod er der sket en stigning i antallet af personer, der oplever materielle afsavn, en stigning af husholdninger med høje boligudgifter samt en stigning af antallet af ældre personer i risiko for fattigdom og social eksklusion.
- Langsigtede og tværfaglige strategier er nødvendige for at adressere fx de stigende energi- og leveomkostninger og de sociale omkostninger heraf.
- Tiltag for at sikre billigere boliger og bekæmpe hjemløshed fremhæves.
- Endvidere understreges udfordringen med at sikre pleje af længerevarende karakter (for personer med handicap samt ældre borgere) af høj kvalitet på baggrund af en stigende efterspørgsel drevet af demografisk aldring. Medlemsstaterne skal som en del af rådshenstillingen om pleje af længerevarende karakter fra december 2022 udarbejde en national handlingsplan herom.

Videreførelse af EU's beskæftigelsesretningslinjer

Formålet med beskæftigelsesretningslinjerne er at understøtte fastsættelsen i medlemslandene af beskæftigelsespolitikken i de enkelte medlemslande som led i koordinationen under Det Europæiske Semester. Beskæftigelsesretningslinjerne er en del af grundlaget for uddelingen af landespecifikke anbefalinger på beskæftigelsesområdet.

Kommissionen har fremsat et forslag om at videreføre beskæftigelsesretningslinjerne fra sidste år og nøjes med at opdatere betragtningerne, herunder med referencer til det seneste års lovgivningsinitiativer på social og beskæftigelsesområdet.

Beskæftigelsesretningslinjerne blev senest ændret i 2022 for at tilpasse teksten med et øget fokus på genopretning efter covid-19; tilføje flere elementer vedrørende ret-

færdighed i den grønne omstilling; afspejle de seneste politiske initiativer samt tilføje politiske elementer af særlig relevans i forbindelse med den russiske invasion af Ukraine.

Forslaget til de reviderede betragtninger indeholder henstillinger til at understøtte den grønne og digitale omstilling, sikre gode rammer for opkvalificering for at matche efterspørgslen på arbejdsmarkedet samt inddrage arbejdsmarkedets parter i dette arbejde.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Vedtagelsen af Beskæftigelseskomitéens og Komitéen for Social Beskyttelses hovedskaber samt videreførelsen af EU's beskæftigelsesretningslinjer har ikke i sig selv nogen lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

Det europæiske semester kan generelt have positive samfundsøkonomiske, erhvervsøkonomiske og statsfinansielle effekter i det omfang, at en konsistent implementering af landespecifikke anbefalinger bidrager til at understøtte bæredygtig vækst og beskæftigelse i EU.

8. Høring

Der orienteres om punktet på møde i Specialudvalget for Arbejdsmarkedet og Sociale Forhold forud for EPSCO-rådsmødet.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes en generel opbakning til Beskæftigelseskomitéens og Socialkomitéens hovedbudskaber og videreførelsen af beskæftigelsesretningslinjerne.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen er generelt positiv over for Beskæftigelseskomitéens og Komitéen for Social Beskyttelses hovedbudskaber om de to rapporter samt over for videreførelsen af de eksisterende beskæftigelsesretningslinjer.

Regeringen finder formandskabets initiativ til den politiske drøftelse angående nye teknologiers indvirkning på arbejdsmarkedet rettidig og relevant.

Regeringen finder det desuden vigtigt at følge udviklingen i EU på beskæftigelses- og socialområdet. Det er relevant, at både udfordringer og gode resultater fremhæves, så medlemslandene har mulighed for at udveksle erfaringer og lære af hinanden.

Fra dansk side støttes endvidere videreførelsen af beskæftigelsesretningslinjerne, idet den eksisterende tekst allerede fremhæver centrale prioriter såsom opkvalificering, social dialog og arbejdsmarkedets parterers autonomi.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

2. Rådskonklusioner om mental sundhed og prækære arbejdsfor-

- vedtagelse

KOM-dokument foreligger ikke

Nyt notat

1. Resumé

Det spanske EU-formandskab udsendte den 27. juni 2023 forslag til rådskonklusioner om mental sundhed og prækært arbejde, som bl.a. forholder sig til Kommissionens meddelelse fra juni 2023 om en tværgående tilgang til mental sundhed.

Rådskonklusionerne har ikke i sig selv nogen lovgivningsmæssige, statsfinansielle, samfundsøkonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet eller konsekvenser for beskyttelsesniveauet.

Det fremgår af rådskonklusionerne, at der er behov for at styrke en fælles tilgang til mental sundhed, herunder i udvikling af strategier og politikker samt anvendelse og håndhævelse af eksisterende lovgivning.

Regeringen kan støtte rådskonklusionerne, som sætter fokus på vigtigheden af et godt psykisk arbejdsmiljø i hele EU. Danmark har selv opmærksomhed på det i arbejdsmiljøarbejdet og har taget vigtige skridt for at forbedre det psykiske arbejdsmiljø gennem hhv. bekendtgørelsen om psykisk arbejdsmiljø fra 2020 og arbejdsmiljøaftalen for 2023-2026.

2. Baggrund

Det spanske formandskab har mental sundhed som en tværgående prioritet, og formandskabet har i regi af EPSCO fremsat forslag til rådskonklusioner om mental sundhed og prækært arbejde.

Kommissionen udsendte i juni 2023 en meddelelse om en tværgående tilgang til mental sundhed. I meddelelsen anerkendes det, at mental sundhed ikke er individets ansvar alene, men et samfundsansvar. Der opfordres til at udarbejde strategier for mental sundhed inden for alle politikområder. Meddelelsen fremhæver desuden, at nye former for arbejde som følge af digitaliseringen (såsom platforms- og fjernarbejde) har påvirket arbejdstagernes mentale sundhed, samt at stress er blandt de mest udfordrende emner inden for sikkerhed og sundhed i det psykiske arbejdsmiljø på arbejdspladsen.

Rådskonklusionerne henviser bl.a. til EU's Charter om Grundlæggende Rettigheder, samt til rammedirektivet om sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, som slår fast, at arbejdsgiveren skal sikre sikkerhed og sundhed for arbejdstageren i alle aspekter relateret til arbejdet, herunder psykosociale risici. Endelig fremhæves behovet for større fokus på psykosociale risici samt mental sundhed på arbejdspladserne.

3. Formål og indhold

Rådskonklusionerne definerer mental sundhed som en tilstand, hvori individet realiserer sine evner, kan overkomme normal stress, arbejde produktivt, frugtbart mv. Det fremgår, at der er en tæt sammenhæng mellem mental sundhed og arbejde, da stress og psykosociale risici på arbejdspladsen kan påvirke den mentale sundhed. Samtidig er mental sundhed en forudsætning for evnen til at arbejde samt for konkurrencedygtighed og effektivitet.

Ligeledes fremhæves det, at digitalisering, automatisering og anvendelse af nye teknologier som kunstig intelligens er nyttige, men også potentielt kan have negativ effekt på arbejdsforholdene. Derfor fremhæves prækært arbejde også – i øvrigt ligesom arbejdsløshed – i rådskonklusionerne som potentielt medvirkende faktor til stress, angst og depression. Rådskonklusionerne fremhæver desuden betydningen af at sikre effektiv anvendelse og håndhævelse af eksisterende national lovgivning og EU-lovgivning, da der allerede i dag eksisterer en del relevant arbejdsmiljølovgivning og øvrig arbejdstagerbeskyttelse.

Blandt anbefalingerne og opfordringerne i rådskonklusionerne til medlemslandene – som gives under hensyntagen til national praksis og med respekt for arbejdsmarkedets parter rolle – kan følgende fremhæves:

- Analysere de juridiske og praktiske implikationer af nye arbejdsformer med henblik på bedre at kunne adressere uhensigtsmæssigheder ift. bl.a. arbejdstagerrettigheder.
- Forskning i samt uddannelse og oplysning om mental sundhed på arbejdspladsen til bedre forebyggelse.
- Fremme social dialog og kollektive forhandlinger mhp. at adressere mental sundhed og usikkert arbejde.
- Styrke tilsyn og vejledning i medlemslandenes arbejdstilsyn eller andre tilsvarende organer.

Rådet inviterer bl.a. Kommissionen til:

- I sin løbende monitorering af arbejdstidsdirektivet også at tage aspekter vedrørende mental sundhed i betragtning.
- Overveje passende tilgang i forhold til at adressere psykosociale risici, baseret på rammedirektivet om sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen.
- Understøtte koordination mellem medlemslandene i deres implementering af nationale programmer til håndtering af psykosociale risici, udvikling af redskaber og rådgivning samt forbedre udvekslingen af god praksis.
- Identificere, analysere og vurdere de mest udbredte former for prækært arbejde og vurdere effektiviteten af tiltag.
- Øge indsigten i udbredelsen af problemer med dårligt mental helbred på det europæiske arbejdsmarked.

Rådet inviterer bl.a. arbejdsmarkedets parter til:

- Fortsat deltage i den sociale dialog på alle niveauer om forbedring af arbejdsforhold, som har negativ indflydelse på mental sundhed på arbejdspladsen.

- Fortsat opmærksomhed på emner som psykosociale risikofaktorer og påmindelse af arbejdsgivere om at inkorporere psykosociale risikofaktorer i deres overvågning af sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen.
- Fortsætte med at fremme indsats på arbejdspladser med henblik på at fremme psykosocialt velvære og mental sundhed.
- Fortsat udvikle proaktive tilgange til digitalisering og brug af kunstig intelligens, som har en positiv indflydelse på arbejdsforholdene.
- Styrke social dialog og kollektiv forhandling ift. forebyggelse, identificering og håndtering af psykosociale risici og psykisk vold og chikane.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Danmark har i mange år haft fokus på mental sundhed i arbejdslivet. I 2020 fik Danmark en bekendtgørelse om psykisk arbejdsmiljø, hvori de vigtigste regler om psykisk arbejdsmiljø er samlet.

Regeringen og alle Folketingets partier blev i marts 2023 desuden enige om en ny arbejdsmiljøaftale, hvor der i perioden 2023-2026 afsættes 1,3 mia. kr. til at fremtidssikre arbejdsmiljøindsatsen og indsatsen mod social dumping. Aftalen indebærer bl.a., at der i perioden afsættes 16 mio. kr. til at styrke indsatsen mod arbejdsrelateret stress og sætte fokus på lederes rolle i forbindelse med psykisk arbejdsmiljø.

Danmark har implementeret rammedirektivet om sikkerhed og sundhed i national lovgivning og bl.a. udmøntet relevante dele i bekendtgørelsen om psykisk arbejdsmiljø.

Det Nationale forskningscenter for Arbejdsmiljø (NFA), som er en sektorforskningsinstitution under Beskæftigelsesministeriet, forsker, formidler og uddanner inden for alle dele af arbejdsmiljøet, herunder psykisk arbejdsmiljø og betydningen for mental sundhed. Herudover findes i Danmark bl.a. Arbejdsmiljøforskningsfonden, som er placeret under Beskæftigelsesministeriet. Fonden uddeler efter ansøgning, midler til forskningsprojekter og udviklingsaktiviteter om arbejdsmiljø, herunder psykisk arbejdsmiljø.

Arbejdstilsynet gennemfører hvert andet år en omfattende survey baseret på svar fra ca. 30.000 lønmodtagere for at belyse udbredelsen og udviklingen i væsentlige negative og positive faktorer i arbejdsmiljøet. Surveyen dækker alle branchegrupper, men har grundet sin størrelse mulighed for at nedbryde data til fokuserede delanalyser målrettet mindre grupper som fx sundhedspersonale, køn eller aldersgrupper. Tilsvarende gennemføres en virksomhedsundersøgelse med henblik på overvågning af virksomhedernes arbejdsmiljøindsats.

Alle arbejdspladser med ansatte i Danmark skal udarbejde en arbejdspladsvurdering (APV), med henblik på at kortlægge virksomhedens arbejdsmiljø. APV'en

omfatter alle arbejdsmiljøemner og skal bruges til at udpege de områder, hvor arbejdspladsen har behov for ændringer.

Arbejdstilsynet har i samarbejde med arbejdsmarkedets parter udarbejdet 20 anbefalinger til, hvordan arbejdspladser kan tage hånd om det psykiske arbejdsmiljø i forbindelse med inklusion af personer med nedsat arbejdsevne (<https://amr.dk/media/18798/3-psykisk-arbejdsmiljoe-inklusion.pdf>).

I Danmark findes Branchefællesskaberne for Arbejdsmiljø (BFA). BFA'erne er et samarbejde mellem arbejdstager- og arbejdsgiverorganisationer. Branchefællesskaberne kortlægger branchernes arbejdsmiljøproblemer og hjælper virksomhederne, herunder små og mellemstore virksomheder, med at løse dem. Arbejdstilsynet og BFA'erne arbejder tæt sammen om kommunikationsindsatser til arbejdspladserne.

Kommunikation er et selvstændigt virkemiddel i Arbejdstilsynet, som skal bidrage til målet om et sikkert og sundt arbejdsliv til alle og hjælpe med at flytte arbejdsmiljøet i den rigtige retning. Arbejdstilsynet leverer målrettet kommunikation i forbindelse med tilsyn, gennemfører proaktive kommunikationsindsatser og stiller generel information om arbejdsmiljø til rådighed for medarbejdere, arbejdsgivere og interessenter. De seneste år har Arbejdstilsynet gennemført kampagner om bl.a. stress og seksuel chikane. Kampagnerne gør det blandt andet muligt at levere relevante handlingsrettede budskaber til virksomheder og medarbejdere, der ikke aktivt opsøger viden om arbejdsmiljø.

Der er en række privat udbydere, der har uddannelser inden for psykisk arbejdsmiljø. På det offentlige område har arbejdsmarkedets parter i deres overenskomster aftalt et tilbud om lederuddannelse i psykisk arbejdsmiljø. Arbejdsmarkedets parter arbejder for at udbrede kendskabet til – og løbende forbedre og målrette – uddannelser, kurser og andre kompetencegivende tiltag inden for psykisk arbejdsmiljø til deres medlemmer, fx i forbindelse med nye vejledninger fra Arbejdstilsynet om psykisk arbejdsmiljø.

7. Konsekvenser

Rådskonklusionerne har ikke i sig selv nogen lovgivningsmæssige, statsfinansielle, samfundsøkonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet eller konsekvenser for beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Der orienteres om punktet på møde i Specialudvalget for Arbejdsmarkedet og Sociale Forhold forud for EPSCO-rådsmødet.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Medlemslandene har generelt taget positivt imod forslaget, og alle medlemslande ventes at bakke op om en vedtagelse på EPSCO den 9. oktober 2023.

10. Regeringens generelle holdning

Danmark har allerede taget et stort og vigtigst skridt for at forbedre det psykiske arbejdsmiljø gennem hhv. bekendtgørelsen om psykisk arbejdsmiljø fra 2020 og arbejdsmiljøaftalen for 2023-2026. Regeringen støtter rådskonklusionerne, som sætter fokus på vigtigheden af et godt psykisk arbejdsmiljø i hele EU.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

3. Rådskonklusioner om social beskyttelse for selvstændige

- Vedtagelse

Nyt notat

KOM-dokument foreligger ikke

1. Resumé

På EPSCO-rådsmødet den 9. oktober 2023 lægges der op til at vedtage rådskonklusioner om social beskyttelse for selvstændige.

Rådskonklusionerne har ikke i sig selv nogen lovgivningsmæssige, statsfinansielle, samfundsøkonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet eller konsekvenser for beskyttelsesniveauet.

Rådskonklusionerne følger op på rådshenstillingen om adgang til social beskyttelse for arbejdstagere og selvstændige fra 2019. Ifølge en rapport fra Europa-Kommissionen lever flere medlemslande ikke op til rådshenstillingen. Rådskonklusionernes formål er derfor at øge medlemslandenes fokus på at leve op til henstillingen. I rådskonklusionerne opfordres medlemslandene derfor bl.a. til at implementere deres nationale handlingsplaner samt, hvor nødvendigt, iværksætte flere tiltag til at sikre tilstrækkelig social beskyttelse og dækning for selvstændige.

Fra regeringens side ser man overordnet positivt på rådskonklusionerne. Regeringen støtter et øget fokus på at sikre social beskyttelse for selvstændige. I forhandlingerne har regeringen dog været opmærksomme på, at rådskonklusionerne ikke skal lede til nye forpligtelser for medlemslandene, bl.a. ift. monitorering, overvågning og rapporteringer.

2. Baggrund

Rådskonklusionerne følger op på rådshenstillingen om adgang til social beskyttelse for arbejdstagere og selvstændige fra 2019. I starten af 2023 udgav Kommissionen en rapport om implementeringen af rådshenstillingen. Heri understregede Kommissionen, at medlemslandene i varierende grad har implementeret rådshenstillingen, og at der i flere medlemslande stadig er huller i selvstændiges adgang til social beskyttelse – bl.a. i forhold til dækning og optag af sociale ydelser. Rådskonklusionerne retter fokus på dette. Med afsæt i Kommissionens rapport opfordrer rådskonklusionerne derfor bl.a. medlemslandene til at fastholde – eller om nødvendigt – styrke den nationale indsats for at implementere forpligtelserne i rådshenstillingen.

3. Formål og indhold

Formålet med rådskonklusionerne er at øge medlemslandenes fokus på at implementere rådshenstillingen om adgang til social beskyttelse for arbejdstagere og selvstændige.

Hertil opfordres medlemslandene til at realisere deres nationale implementeringsplaner og, hvor nødvendigt, tage flere tiltag til at sikre tilstrækkelig social beskyttelse for selvstændige. Derudover opfordres medlemslandene til, hvor relevant, at

øge gennemsigtigheden af deres socialbeskyttelsessystemer, bl.a. ved at facilitere en brugervenlig digitalisering af disse systemer.

Medlemslandene opfordres desuden til at indlede en national debat om konklusionerne i Kommissionens rapport samt overveje måder, hvorpå man kan styrke selvstændiges adgang til social beskyttelse. Endelig opfordres medlemslandene til at sikre tilstrækkelig indsamling af data og monitorering af nationale tiltag vedr. social beskyttelse.

Kommissionen opfordres til at monitorere implementeringen af ovennævnte rådshenstilling og til at samarbejde med medlemslandene om at forbedre sammenligneligheden af data ift. at vurdere dækningsgraden på tværs af medlemslandene. Kommissionen opfordres desuden til at facilitere udveksling af god praksis mellem medlemslandene samt til at studere adgangen for selvstændige til supplerende pensionsordninger eller andre socialbeskyttelsesordninger.

Komiteen for Social Beskyttelse (SPC) opfordres til at fortsætte med at undersøge og rapportere om udviklingen i adgangen til social beskyttelse for arbejdstagere og selvstændige. Derudover opfordres SPC til at fortsætte sin rolle i monitoreringen af implementeringen af rådshenstillingen og til at samarbejde med Kommissionen herom.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen har ikke i sig selv nogen lovgivningsmæssige, statsfinansielle, samfundsøkonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet eller konsekvenser for beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Der orienteres om punktet på møde i Specialudvalget for Arbejdsmarkedet og Sociale Forhold forud for EPSCO-rådsmødet.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes en generel opbakning blandt medlemsstaterne til rådskonklusionerne.

10. Regeringens generelle holdning

Fra regeringens side ser man overordnet positivt på rådskonklusionerne.

Regeringen finder det vigtigt at sikre tilstrækkelig social beskyttelse for selvstændige. Dette særligt i en tid hvor mange selvstændige oplever en usikker økonomisk

situation, bl.a. som følge af nye beskæftigelsesformer, inflation, energikrise og krigen i Ukraine. Regeringen støtter derfor rådskonklusionernes formål om at øge medlemslandenes fokus på at leve op til rådshenstillingen om adgang til social beskyttelse for arbejdstagere og selvstændige. I forhandlingerne har regeringen dog fundet det vigtigt, at rådskonklusionerne ikke skal lede til nye forpligtelser for medlemslandene, bl.a. ift. monitorering, overvågning og rapporteringer.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

4. Politisk drøftelse om konsolidering og styrkelse af europæiske sociale beskyttelsessystemer

- Politisk drøftelse

Nyt notat

KOM-dokument foreligger ikke

1. Resumé

På EPSCO-rådsmødet den 9. oktober 2023 har det spanske formandskab sat en politisk drøftelse på dagsordenen under overskriften: "Konsolidering og styrkelse af europæiske socialbeskyttelsessystemer".

Den politiske drøftelse har ikke i sig selv nogen lovgivningsmæssige, statsfinansielle, samfundsøkonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet eller konsekvenser for beskyttelsesniveauet.

Regeringen ser generelt positivt på drøftelsens afholdelse og vil tage medlemslandenes indlæg til efterretning. Regeringens holdning er, at Danmark allerede har et robust socialt beskyttelsessystem, som gør det muligt for alle borgere, herunder de mest socialt udsatte, at have en indkomstydelse til at understøtte sig selv. Samtidig har Danmark et beskæftigelsessystem, der sikrer incitamenten til at arbejde, og som kan bistå borgere med at finde arbejde. Regeringen vil under drøftelsen dele erfaringer og viden om det danske socialbeskyttelsessystem. Regeringen vil samtidig understrege vigtigheden af at bevare medlemslandenes autonomi og kompetence til selv at udforme deres sociale beskyttelsessystemer.

2. Baggrund

På EPSCO-rådsmødet har det spanske formandskab sat en politisk drøftelse på dagsordenen under overskriften: "Konsolidering og styrkelse af europæiske socialbeskyttelsessystemer".

3. Formål og indhold

Formandskabet har endnu ikke angivet de nærmere rammer for den politiske drøftelse. Der er som udgangspunkt lagt op til en bred drøftelse af socialbeskyttelse, hvor medlemslandene kan dele erfaringer og god praksis. Den politiske drøftelse ventes således primært at have karakter af en erfaringsudveksling mellem medlemslandene om, hvordan man bedst styrker de nationale socialbeskyttelsessystemer.

Forud for drøftelsen på EPSCO-rådsmødet vil det spanske formandskab udsende en styringsnote, der præciserer rammerne for den politiske debat.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Der er tale om uformelle drøftelser og udveksling af synspunkter og erfaringer.

Den politiske drøftelse har ikke i sig selv nogen lovgivningsmæssige, statsfinansielle, samfundsøkonomiske konsekvenser eller administrative konsekvenser for erhvervslivet eller konsekvenser for beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Der orienteres om punktet på møde i Specialudvalget for Arbejdsmarkedet og Sociale Forhold forud for EPSCO-rådsmødet.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Medlemsstaterne ventes at tage positivt imod drøftelsen og dele deres nationale erfaringer.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen ser positivt på drøftelsen, og vil tage medlemslandenes indlæg til efterretning.

Regeringens holdning er, at Danmark allerede har et robust socialt beskyttelsessystem, som gør det muligt for alle borgere, herunder de mest socialt udsatte, at have en indkomstydelse til at understøtte sig selv. Samtidig har Danmark et beskæftigelsessystem, der sikrer incitament til at arbejde, og som kan bistå borgere med at finde arbejde.

Regeringen vil under drøftelsen dele viden og erfaringer om det danske socialbeskyttelsessystem. Regeringen vil samtidig understrege vigtigheden af at bevare medlemslandenes autonomi og kompetence til selv at udforme deres sociale beskyttelsessystemer.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere være forelagt Folketingets Europaudvalg.

5. Kommissionens forslag til Rådets henstilling om udvikling af rammebetingelserne for socialøkonomien

- Politisk enighed

Revideret notat. Ændringer ift. grund- og nærhedsnotat af 29. august 2023 markeret med streg i venstre margin.

Kom (2023) 316

1. Resumé

Kommissionen fremlagde den 16. juni 2023 et forslag til rådshenstilling om udvikling af rammebetingelserne for den sociale økonomi. Målet er at fremme rammebetingelserne for socialøkonomien, herunder for socialøkonomiske virksomheder og andre virksomheder inden for sektoren med henblik på at skabe bedre adgang til arbejdsmarkedet og fremme social inklusion.

Det skal bl.a. ske ved at støtte medlemsstaterne i at integrere den sociale økonomi i deres socioøkonomiske politikker og skabe støtteforanstaltninger samt et gunstigt miljø for sektoren. Medlemsstaterne anbefales at anerkende socialøkonomiens værdi og opfordres til at udvikle eller opdatere strategier til opfyldelse af rådshenstillingen.

Rådshenstillingen har i sig selv ikke statsfinansielle, samfundsøkonomiske eller erhvervsøkonomiske konsekvenser.

Regeringen hilser henstillingen velkommen som bidrag til at udvikle den sociale økonomi og fremme social inklusion på arbejdsmarkedet.

Sagen er på rådsmødedagsordenen for beskæftigelse, socialpolitik, sundhed og forbrugerbeskyttelsen den 9. oktober 2023 med henblik på vedtagelse.

2. Baggrund

Socialøkonomien bidrager til at løse en lang række samfundsmæssige udfordringer i forbindelse med jobskabelse, inklusion på arbejdsmarkedet og til fremme af en bæredygtig udvikling. Socialøkonomien omfatter en lang række forskellige virksomhedsformer som f.eks. kooperativer og socialøkonomiske virksomheder. Virksomhederne drives ud fra et socialt og/eller miljømæssigt formål over profit, og hvor overskud reinvesteres til sociale og/eller miljømæssige formål i medlemmernes, brugernes, kollektivets eller lignendes interesser.

Forslaget til rådshenstillingen er en opfølgning på Kommissionens Handlingsplan for den sociale økonomi fra december 2021. Den danske sprogversion af forslaget forelå den 7. juli 2023.

Forslaget til rådshenstillingen er fremsat med hjemmel i TEUF-artikel 292, der giver hjemmel til at vedtage henstillinger, sammenholdt med artikel 149 om tilskyndelsesforanstaltninger på beskæftigelsesområdet og artikel 153, stk. 1, litra h) og j)), om virkeliggørelse af målsætningerne i social- og arbejdsmarkedspolitikken, konkret bekæmpelse af social udstødelse. Forslaget skal vedtages ved kvalificeret flertal i Rådet.

3. Formål og indhold

Sagen er på dagsordenen for rådsmødet i for beskæftigelse, socialpolitik, sundhed og forbrugerbeskyttelse den 9. oktober 2023 med henblik på vedtagelse.

Formålet med henstillingen er at skabe bedre adgang til arbejdsmarkedet og social inklusion ved at vejlede medlemsstaterne i at fremme politikker og lovgivningsmæssige rammer for socialøkonomien baseret på tæt samarbejde med interessenterne i den sociale økonomi. Et andet formål med henstillingen er at stimulere en retfærdig og økonomisk bæredygtig erhvervsudvikling, der fremmer territorial samhørighed på tværs af medlemsstaterne. Henstillingen har endvidere til formål at støtte gennemførelsen af handlingsplanen for den europæiske søjle for sociale rettigheder.

Fremme adgang til arbejdsmarkedet og social inklusion gennem den sociale økonomi

Adgang til arbejdsmarkedet

Medlemsstaterne anbefales at fremme adgangen til arbejdsmarkedet ved at fremme kvalitetsjob for alle og samtidig forbedre arbejdsvilkårene og opkvalificering af personer på kanten af arbejdsmarkedet. Det bør bl.a. ske gennem samarbejder mellem socialøkonomiske virksomheder og traditionelle virksomheder og med jobcentre/lokale myndigheder. Ved at understøtte socialøkonomiske virksomheder og enheder samt sociale iværksættere og entreprenører skal integrationen på arbejdsmarkedet forbedres for kvinder og udsatte grupper.

Social inklusion

Medlemsstaterne anbefales at anerkende og støtte den sociale økonomis rolle med hensyn til at tilvejebringe tilgængelige sociale tjenester og plejetjenester samt boliger af høj kvalitet, navnlig for dårligt stillede grupper, sideløbende med de offentlige tilgængelige sociale tjenester.

Færdigheder

Medlemsstaterne anbefales at støtte uddannelse og kompetenceudvikling og dermed udnytte mulighederne for bredere rekruttering og minimere manglen på arbejdskraft. Særlig fokus bør være på at understøtte indsatsen rettet mod unge uden uddannelse eller job samt på bl.a. opkvalificering af udsatte grupper og personer med handicap. Der henstilles bl.a. også til at oprette nationale kompetencecentre for uddannelse i den sociale økonomi.

Social innovation, bæredygtig økonomisk udvikling og territorial samhørighed

Medlemslande henstilles at styrke den rolle som socialøkonomiske enheder spiller med hensyn til fremme af social innovation inden for lokal udvikling og beskæftigelse bl.a. ved at fremme samarbejde mellem sociale og lokalt forankrede aktører, traditionelle virksomheder, finansielle aktører, lokale organisationer og myndigheder. Det henstilles også til at sikre, at politikken for den sociale økonomi har forbindelse til bl.a. industripolitikken og omstillingen til en digital og cirkulær økonomi.

Udvikling af gunstige rammer for socialøkonomien

Medlemsstaterne henstilles til at udvikle rammevilkårene for socialøkonomien, som tilskynder stimulering af den sociale økonomi i strategier, netværk og gennem opkvalificering og uddannelsesprogrammer til fremme af forståelsen af den sociale økonomi.

Adgang til offentlig og privat finansiering

Det henstilles, at medlemsstaterne fremmer et miljø for social finansiering gennem brug af mange forskellige finansielle instrumenter. Der skal sikres muligheder for finansiering skræddersyet til de forskellige enheder inden for socialøkonomien herunder til startups m.v.

Adgang til markeder og offentlige indkøb

Medlemsstaterne henstilles til at tilskynde deres ordregivende myndigheder til at købe varer og tjenesteydelser strategisk for at opnå sociale virkninger. Dette skal ske gennem fuld udnyttelse, at de muligheder og fleksibilitet, der ligger i EU-reglerne for offentlige udbud.

Medlemsstaterne henstilles endvidere til at hjælpe de socialøkonomiske enheders adgang til markeder, hvilket f.eks. kan være gennem mentorordninger og partnerskaber med almindelige virksomheder eller operatører, der beskæftiger en andel af personer med handicap eller dårligt stillede arbejdstagere.

Statsstøtte

I tilfælde, hvor foranstaltninger i medlemsstaterne indbefatter statsstøtte, henstilles der til at gøre fuld brug af mulighederne til fremme af den sociale økonomi, herunder mulighederne for støtte til reintegration på arbejdsmarkedet og inklusion af personer med handicaps eller ved at udnytte mulighederne for at udvide støtteniveauet. Det henstilles endvidere til, at medlemsstaterne aktivt undersøger mulighederne for at udnytte fleksibiliteten i statsstøttereglerne.

Beskatning

I forslaget henstilles til, at medlemsstaterne ikke stiller skattemæssige hindringer i vejen for udvikling af den sociale økonomi, samt at det vurderes om skattesystemerne i tilstrækkelig grad fremmer den sociale økonomis udvikling. Det foreslås at overveje skatteincitamenter for sektoren. Det henstilles samtidig til, at medlemsstaterne sikrer, at den socialøkonomiske sektor ikke udnyttes til skatteunddragelse, hvidvask af penge m.v.

Måling og forvaltning af sociale virkninger

Medlemsstaterne opfordres til at indarbejde metoder til måling af sociale virkninger i nationale politikker og strategier. Det foreslås at støtte virksomheder og organisationer i den sociale økonomi målrettet til måling af virkninger af socialt arbejde, der forbedrer virksomhedernes resultater og demonstrerer deres sociale indvirkning.

Synlighed og anerkendelse

Medlemsstaterne henstilles til at skabe synlighed om socialøkonomien bl.a. gennem certificering og mærkningsordninger og særlige ordninger rettet mod sektorer f.eks. i forhold til skat, udbud og indkøb. Medlemsstaterne henstilles til udbredelse og finansiering af kommunikationskampagner.

Medlemsstaterne opfordres også til at overvåge udviklingen af socialøkonomien og dens resultater. Det skal bl.a. gøres ved at stimulere forskning og indsamling af statistik og data bl.a. gennem fremme af samarbejdet mellem myndigheder og forskning på statistikområdet.

Gennemførelse, kontrol og evaluering

Kommissionen lægger op til, at medlemsstaterne udarbejder eller opdaterer strategier for den sociale økonomi inden for 18 måneder efter vedtagelsen af henstillingen. Medlemsstaterne henstilles til at overvåge og evaluere deres administrative og institutionelle struktur på alle forvaltningsniveauer med henblik på at sikre en succesfuld implementering af rådshenstillingen. Der henstilles bl.a. til at oprette lokale og/eller regionale kontaktpunkter for at fremme den socialøkonomiske sektor og deres adgang til finansiering.

Endelig opfordres medlemsstaterne til at rapportere om deres fremdrift i gennemførelsen af henstillingen senest fire år efter deres vedtagelser og igen efter fem år.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Rådet vedtager henstillinger, hvorfor Europa-Parlamentet ikke skal høres.

5. Nærhedsprincippet

Kommissionen fremhæver, at forslaget til rådshenstillingen er i overensstemmelse med nærhedsprincippet, da det fastsætter centrale principper, som er særligt nyttige for medlemsstater, hvor sektoren er mindre udviklet, samtidig med at medlemsstaterne får fleksibilitet med hensyn til, hvordan de vil gennemføre henstillingen.

Regeringen er enig i, at nærhedsprincippet er overholdt.

6. Gældende dansk ret

Den sociale økonomi og de virksomheder og organisationer, der omfattes, er reguleret inden for den lovgivning, der gælder for de konkrete virksomhedsformer, sektorer, aktiviteter m.v. Det bemærkes, at socialøkonomiske virksomheder i Danmark frivilligt kan lade sig registrere som ”Registreret Socioøkonomisk Virksomhed” i henhold til lov herom (nr. 711 af 25/06/2014) og dermed anvende det tilknyttede RSV-mærke.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Der er tale om et forslag til henstilling fra Rådet uden lovgivningsmæssige krav, og den har dermed ikke umiddelbar indvirkning på dansk ret. Ved en eventuel dansk

implementering af de enkelte initiativer i Rådets henstilling kan det kræve ny eller ændret dansk lovgivning.

Økonomiske konsekvenser

Rådshenstillingen har i sig selv ikke statsfinansielle, samfundsøkonomiske eller erhvervsøkonomiske konsekvenser. Ved udmøntning af henstillingen i konkrete initiativer vil disse forslags konsekvenser blive vurderet i forbindelse med regeringens stillingtagen hertil.

Andre konsekvenser og beskyttelsesniveauet

Rådshenstillingen skønnes ikke at berøre beskyttelsesniveauet i Danmark. Fremme af den social økonomi ved opfølgning på henstillingen i Danmark kan have en positiv indvirkning på beskæftigelse og social inklusion samt bidrage til en social bæredygtig omstilling. Styrket samarbejde mellem den socialøkonomiske sektor og det øvrige erhvervsliv kan endvidere være et positivt bidrag til virksomhedernes arbejde med den bæredygtige omstilling.

8. Høring

Kommissionens forslag til Rådets henstilling har været sendt i høring i EU-specialudvalget for konkurrenceevne, vækst og forbrugerspørgsmål med frist for bemærkninger den 6. juli 2023. Der er indkommet bemærkninger fra Dansk Arbejdsgiverforening (DA).

Generelle bemærkninger

DA er overordnet positiv over for rådshenstillingen, herunder definitionen af socialøkonomi, som også kan omfatte profitsøgende virksomheder, som en del af det socialøkonomiske økosystem.

Specifikke bemærkninger

DA finder, at EU-tiltag angående socialøkonomiske virksomheder kræver vide rammer for tilpasning til en national kontekst, men støtter en større udbredelse af socialøkonomiske virksomheder, dog under nærmere angivne betingelser. Socialøkonomiske virksomheder må ikke være konkurrenceforvridende i forhold til det private erhvervsliv. Socialøkonomiske virksomheder må ikke ødelægge frivillig, ustøttet ansættelse af medarbejdere med nedsat arbejdsevne. DA finder, at jobcentrene ikke systematisk bør anvende socialøkonomiske virksomheder til aktivering og som alternativ til henvisning til et ordinært arbejde eller deltagelse i øvrige aktiveringstilbud.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er opbakning fra medlemsstaterne til det overordnede formål om at fremme rammebetingelserne for socialøkonomien. Set i lyset af henstillingens detaljeringsgrad og forslag om konkrete tidsfrister, forventes det, at der fra medlemsstaterne vil være et ønske om fleksibilitet, så vurdering og implementering af de enkelte henstillinger kan tilpasses de forskelligheder, der er mellem medlemsstaterne.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter formålet med Kommissionens udkast til rådshenstilling om at understøtte rammevilkårene for socialøkonomien og målet om at skabe bedre adgang til arbejdsmarkedet og styrke den sociale inklusion.

Henstillingen understøtter løsninger på sociale og samfundsmæssige problemstillinger, der kan være til god inspiration for nationale eller lokale indsatser. Regeringen finder dog, at anbefalingerne om udarbejdelse af strategier samt om at evaluere og rapportere på fremdriften bør indeholde mere fleksibilitet, og at arbejdet med henstillingen ikke må føre til unødige administrative byrder for virksomhederne.

Regeringen er enig i, at skattesystemer ikke skal hindre udviklingen af den sociale økonomi. På erhvervsbeskatningsområdet er regeringen dog generelt forbeholden over for at indføre nye særregler for bestemte virksomheder og sektorer

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.